

Fra toppen!

Hurra for Teknikerforum!

Under fakultetets HMS-samling denne uken ble BIO tildelt årets [HMS-pris](#) på 50.000 kroner. Prisen gikk til **Teknikerforum** for deres rolle i HMS-arbeidet ved instituttet. I nominasjonen heter det «Teknikerne har tradisjonelt vært de fremste ambassadører for og utøvere av godt HMS-arbeid i det daglige på laboratoriet. De representerer de stødige, tilstedeværende og langsiktige kulturbærerne i et ellers omskiftelig arbeidsmiljø der studenter, midlertidig ansatte og gjester fra inn- og utland kommer og drar i høyt tempo. Dette gjør teknikerne til svært sentrale aktører i HMS-opplæring og HMS-kulturformidling ved instituttet. Ved å organisere og samle disse gode kreftene til en gruppe i Teknikerforum, er det skapt en arena for HMS-informasjon og -læring, erfaringsutveksling, få satt problemer på dagsorden, og få satt i gang konkrete prosjekter som bidrar til videreutvikling av HMS-arbeidet ved BIO».

Under prisutdelingen på VilVite fortalte **Solveig Torkildsen** om årets tur med Teknikerforum til Island, og **Jonathan Soulé** presenterte arbeidet med opplæringsplanen for gjesteforskere og -studenter. Gratulerer og takk til alle BIOs teknikere og til Teknikerforum for godt HMS-arbeid! Og tusen takk til fakultetet for prisen, som er med på å sette fokus og gi anerkjennelse til HMS-arbeidet lokalt.

Så kan det kanskje være på sin plass å minne om BIOs eget **HMS-seminar tirsdag 24. november**. Her vil teknikerne bli behørig feiret, i tillegg til at vi skal diskutere multikulturelt arbeidsmiljø - et viktig tema på en arbeidsplass med 31 ulike nasjonaliteter. Seminaret vil foregå på engelsk. Påmelding [her](#).

Så kan vi også gratulere **Ruth-Anne Sandaa**, **Ida Helene Steen** og **Håkon Dahle** med EU Horisont 2020-prosjektet Virus X: Viral metagenomics for innovation value. Her er BIO og Senter for geobiologi partnere i et større prosjekt. Godt jobbet!

Sigrunn Eliassen er for andre året på rad nominert til [årets matblogg](#) for bloggen «[en klype salt](#)». Stem gjerne på Sigrunn. Jeg får i hvert fall vann i munnen av å se på matbildene hennes!

Hilsen Anders

Ukens bilde

Vinnere av HMS-prisen 2015: Teknikerforum!

Fotograf: Kristin Bakken

*Contributions welcome!
Please send pictures plus a very short description and credit information to bio.info@bio.uib.no.
Pictures can be of researchers / students in action, technology, organisms, field sites ...*

VIKTIG INFORMASJON / HMS

[HMS-forslagskasse](#) - [BIOs HMS-sider](#) - [UiBs HMS-portal](#) - [Treningstilbud](#) - [Avviksmelding](#)

BIOs tilbud om fysisk aktivitet neste uke

- **LunsjYoga**, mandag og onsdag kl. 11.30. Kontaktperson: [Aud Halbritter](#)
- **Store Lungegårdsvannet rundt**, onsdag kl. 14.45. Kontaktperson: [Evy Foss Skjoldal](#)

Løpegruppen tar en pause ut året. Neste sosiale arrangement er stafettlaget i BCM. Meld din interesse til [Julie Skadal](#) i løpet av januar dersom du vil bli med!

Physical activity – what do BIO offer next week?

- **LunchYoga**, Monday and Wednesday at 11.30. Contact: [Aud Halbritter](#)
- **Walk: Store Lungegårdsvannet**, Wednesday at 14.45. Contact: [Evy Skjoldal](#)

The Running group now takes a break. The next social event is the Bergen City Marathon. Please contact [Julie Skadal](#) if you want to join!

BIO-arrangement kommende uke

Dato	Arrangement	Tid og sted
25. nov	Ph.d. Prøveforelesning Angelico Madaro: "Effects of early stress experience on coping in later life, from childhood experience to post traumatic stress syndrome"	kl. 12:15, Seminarrom K1, Biologen
26. nov	Ph.d. Midtveisevaluering Fabian Georg Wulf Bonitz	kl. 12:15, Seminarrom K3, Biologen
26. nov	Ph.d. Midtveisevaluering Tamara Trofimova	kl. 14:15, Seminarrom K3, Biologen
26. nov	UavHjort Seminar: Fisheries-induced evolution, Mikko Heino and Daniel Howell	14:15 - 16:00, IMR canteen, Nordnesgaten50

PERSONAL OG VELFERD

[UiBs ansattsider](#)

Julefest 11. desember - påmelding

Velkommen til julefest 11. desember kl. 19.00 i [Kalfaret Brygghus](#), Hansasalen.

Påmelding innen 1. desember.

Egenandel ansatte og leietakere: kr. 250.
Egenandel studenter: 200. Egenandelen betales i ekspedisjonen 7., 8. eller 9. des.

Christmas Party 11 Dec. - Registration

Welcome to BIO's Christmas Party 11 December at 19.00, [Kalfaret Brygghus](#), Hansasalen.

Registration deadline: 1 December

The price is NOK 250 for employees and NOK 200 for students. Please pay in advance on December 7, 8 or 9 at BIO's reception.

Hellemyrsvolket

Tilbud på billetter til ansatte ved UiB:
Torsdag 14. januar kl. 19.30
Billettpris kr. 300,-
[Mer informasjon.](#)

Velg ønsket forestilling ved å trykke kjøp billett. Klikk deg så inn via Hjelp meg med å finne de beste billettene som er tilgjengelige. Velg priskategori Ansatt Universitetet i Bergen, kode 2016UIB. Skriv inn ønsket antall billetter og maskinen velger nå av gode seter som vi allerede har holdt av til dere. Forsett til betaling ved å logge deg inn til kassen. Om du ikke allerede har en kundekonto hos Billettservice, må du registrere deg før du går videre til betaling. Dette gjør du kun første gang. Om du ønsker det, er du selvsagt fremdeles velkommen til å kjøpe billetter på DNS sitt billettkontor. Telefon 55 60 70 80 E-post dns@dns.no

Vacancy: Director of the Fisheries Secretariat

The Fisheries Secretariat, a non-profit working towards sustainable fisheries policies in Europe, is recruiting a new director. We are looking for a driven and experienced individual to lead the work of the Secretariat, supporting a small team of experts (2–3 people). The office is based in Stockholm. Together with our board, the director is responsible for the work program and budget, managing current projects, as well as securing funding.

Applications should be sent to fish@naturskyddsforeningen.se by 1 December 2015.
[Please find further information here](#)

Stipendiat i biologi, CtrlAqua, ved BIO

Søknadsfrist 2. desember. Her finner du [annonseteksten](#).

Innføring av den nye læringsplattformen Canvas våren 2016

Universitetet i Bergen vedtok våren 2015 å etablere Canvas (åpen kildekodeversjon) som ny læringsplattform. Våren 2016 går MN-fakultetet, som ett av to fakulteter, over til den nye læringsplattformen. Den nye plattformen som skal hete «Mitt UiB», vil tilby verktøy som i langt større grad enn Mi side understøtter både studenters og ansattes økte forventninger til en digital læringsopplevelse.

Høsten 2015 har 11 emner spredt på 5 av 6 fakulteter ved UiB vært piloter på løsningen. Ved MN-fakultetet har Institutt for biologi hatt to emner som en del av piloten. Utrullingsplanen for løsning i produksjon legger opp til at et utvalg fakulteter tar i bruk ny læringsplattform fra våren 2016, de øvrige fra høsten 2016.

Systemet blir tilgjengelig for alle ansatte 1. desember 2015 og alle får tilbud om opplæring. Det er Program for universitetspedagogikk som står bak kurs til vitenskapelig ansatte. De vil se på pedagogisk bruk av systemet og gi innspill til hvordan man kan benytte funksjonaliteten i systemet til å styrke den undervisningen man allerede gir. Studieadministrasjonen skal ha kurs i begynnelsen av desember. Fakultetet vil sende ut mer informasjon senere. [Mer informasjon.](#)

Ph.d. Prøveforelesning Angelico Madaro: "Effects of early stress experience on coping in later life, from childhood experience to post traumatic stress syndrome"

Bedømmelseskomite: Professor Sigurd Stefansson, Professor emeritus Harald Kryvi, Førsteamanuensis Tom Olav Klepaker

Tid og sted: Onsdag 25. november kl. 12:15, Seminarrom K1, Biologen

Alle interesserte er velkommen

Ph.d. Midtveiseevaluering Fabian Georg Wulf Bonitz: "Annually resolved sclerochronological reconstructions of the climate variability of North Atlantic water masses around the Faroe Islands "

Fabian Georg Wulf Bonitz vil presentere status og fremdrift for sitt ph.d. prosjekt.

Veiledere: Carin Andersson Dahl, Audrey Geffen, James Scourse, Michael Carroll

Evalueringspanel: Professor Arild Folkvord (leder), Professor Dag Aksnes, Førsteamanuensis Richard Telford

Tid og sted: Torsdag 26. november kl. 12:15, Seminarrom K3, Biologen

Alle interesserte er velkommen

Ph.d. Midtveiseevaluering Tamara Trofimova: "Annually resolved reconstructions of the variability of the Norwegian Atlantic Current based on growth chronologies of bivalves"

Tamara Trofimova vil presentere status og fremdrift for sitt ph.d. prosjekt.

Veiledere: Carin Andersson Dahl, Audrey Geffen, Michael Carroll, Alan Wanamaker

Evalueringspanel: Professor Arild Folkvord (leder), Professor Dag Aksnes, Førsteamanuensis Richard Telford

Tid og sted: Torsdag 26. november KL. 14:15, Seminarrom K3, Biologen

Alle interesserte er velkommen

Disputas Angelico Madaro: Stressregulering hos Atlantiske oppdrettslaks

Angelico Madaro disputerer for ph.d. graden med avhandlingen: "Stress regulation in farmed Atlantic salmon"

Veil.: Rolf Erik Olsen, Anders Fernø, Tore S. Kristiansen, Lars Ebbesson

Bedømmelseskomite: Førsteamanuensis Mechiel Korte, Utrecht University, Nederland, Professor Per Jensen, Linköpings universitet, Sverige, Professor Sigurd Stefansson, Universitetet i Bergen

Leder av disputasen: Professor Audrey Geffen, Universitetet i Bergen

Tid og sted: Mandag 30. november 2015, kl. 10.15, Stort auditorium, Høyteknologisenteret.

Alle interesserte er velkommen

FORSKNING

Følg med på Schrödingers Katt kommende torsdag!

Del på Facebook

Del på Twitter

Schrödingers katt

26. nov. · Schrödingers katt: De usynlige hjelperne

PROGRAMINFORMASJON

Seriebeskrivelse

populærvitenskapelig magasin.

Episodebeskrivelse

I ishavet rundt Svalbard er det milliarder av usynlige mikroorganismer. Livet i havet ville ikke eksistert uten disse. Det viser seg også at de spiller en svært viktig rolle for klimaet vårt. Det er nemlig disse mikroorganismene som avgjør om havet kan fortsette å ta opp CO2, eller om havet kan begynne å sende ut CO2 i atmosfæren.

Vis mer

Torsdag 26. november kl. 20.15, viser Schrödingers Katt dokumentarfilmen «De usynlige hjelperene» laga av Ingvill Warholm (Warholm Film).

25 mikrobiologer knytta til prosjekta MikroPolar (BIO), Ocean Certain (NTNU) og Carbon Bridge(UiT) utførte eit mesokosmosforsøk i Ny Ålesund i sommar, og dokumentaren følgjer forskarane og arbeidet gjennom tre veker. Programmet er ein del av NRK si førebuing til Klimatoppmøte i Paris.

Foto: Warholm film

Nyheter fra:

Her finner du siste nytt fra [Gemini](#). Aktuelle saker er bl.a. «Speilet som ser et fremtidig hjerteinfarkt», «Klimaordboken», «Klimamål kan ryke etter sommel», «Den brennende isens hemmeligheter» og «Ultrafint støv skal undersøkes».

Her finner du siste nytt fra [Forskningsrådet](#). Aktuelle saker er bl.a. «Norge leder an i forskning på EU», «Husk søknadsfristen 25. november» og «Veksten fortsetter i medisinsk og helsefaglig forskning».

Her finner du [Euromarine E-news Summary – Digest 22 – 13 November 2015](#)

UTLYSNINGER

Husk å sende søknadsutkastet til post@bio.uib.no 1 uke i forveien (gjelder ikke mindre bevilgninger som legater og fonds)

NORAM Stipend til norske studenter for studier i USA

Studenter som tenker på å søke utveksling eller ta helgrad i utlandet: Norge-Amerika Foreningen (NORAM) har stipend for master/PhD studier i USA. Beløpene varierer fra \$3.000 - \$20.000 og blir gitt på bakgrunn av behov og akademisk kvalitet. NORAM har gitt ut stipend siden 1919, og har støttet over 5300 personer med deres utdanning i USA. [Les mer](#)

Søknadsfrist for studieopphold høst 2016/vår 2017: 18.12.2015

Young Scientists Summer Program, IIASA

Hver sommer inviterer IIASA til den populære ordningen [Young Scientist Summer Program \(YSSP\)](#), hvor doktorgradsstudenter fra hele verden får bo og jobbe på det ærverdige Schloss Laxenburg utenfor den østerrikske hovedstaden. Gjennom YSSP søker ph.d.-studentene IIASA om opptak for å arbeide i deres forskningsprogrammer under veiledning av IIASAs egne forskere. Forskningsrådet dekker merutgifter ved oppholdet inntil 50 000 kroner. [Søknaden sendes direkte til YSSP](#)

Søknadsfristen for sommerprogrammet i 2016: 11.01.2016

Since 1977, IIASA's annual 3-month [Young Scientists Summer Program \(YSSP\)](#) offers research opportunities to talented young researchers whose interests correspond with IIASA's ongoing research on issues of global environmental, economic and social change. From June through August accepted participants work within the Institute's research programs under the guidance of IIASA scientific staff. Funding is provided through IIASA's National Member Organizations. [Apply to IIASA](#)

Application deadline: 11.01.2016

Senter for grunnforskning (CAS) ber om prosjektforslag for 2018/2019

CAS er Norges eneste tverrfaglige grunnforskningssenter. Hvert år inviteres tre eminente forskningsgrupper innen feltene humaniora, samfunnsvitenskap og naturvitenskap til ett års opphold. Gruppene er internasjonalt sammensatt og ledes av fremragende forskere fra senterets partnerinstitusjoner. Senteret mottar når prosjektforslag for 2018/2019.

Frist for innsending: 15.01.2016. Mer info finnes [her](#) og på [nettsider](#)

ERA-IB2 7th Joint Call for projects using industrial biotechnology (BIOTEK2021)

This call is organized as a collaboration between ERA-IB2, ERASynBio og ERA Marinebiotech. By combining forces of the three ERA-NETs, more funding will be available and the geographical coverage is expanded. The main purpose of the call is to generate joint European research and development activities in the field of Industrial Biotechnology addressed by synthetic biology/biotechnology approaches. Joint projects must have a minimum of 3 and maximum of 8 participants from a minimum of 3 different ERA-IB-2, ERASynBio and/or ERA-MBT partner countries. The participation of an industrial partner in the consortium is recommended but not mandatory.

[NFR](#) will participate in this call through BIOTEK2021 with a 15 MNOK budget.

Submission deadline: 01.02.2016 [More info](#)

American-Scandinavian Foundation (ASF) – Visiting Lectureships

The ASF invites U.S. colleges and universities to apply for funding to host a visiting lecturer from Norway or Sweden. The awards are for appointments of one semester, and should fall within an academic year. The competition is open to all American colleges and universities. The award is appropriate for any department or inter-disciplinary program with an interest in incorporating a Scandinavian focus into its course offerings. The lecturer must be a Norwegian or Swedish citizen, and a scholar or expert in a field appropriate to the host department or program. Terms of award include \$20,000 teaching/research stipend and \$5,000 travel stipend for lecture appearances outside home institution. [Read more](#)

Submission deadline: 15.02.2016

MØTER, SEMINAR OG KURS

NTVA og Tekna inviterer til møteserie i Bergen med hovedtema: Innovasjon og entreprenørskap i Bergensregionen 24. november

Norges Tekniske Vitenskapsakademi og Tekna inviterer til møte i Bergen
Tirsdag 24. november 2015 kl. 1900

Sted: Nansensenteret på Marineholmen, Thormøhlens gate 47

Nærmere informasjon om foredraget på [NTVA sin hjemmeside](#)

Røntgenstrålar og forsvinningskapper - Former Nature Editor and Scientific Journalist Philip Ball is visiting Bergen lørdag 28. november kl. 11.00-12.00

Litteraturhuset (Scene Alver).

Røntgenstrålar og forsvinningskapper - samtale mellom Ball og Vågenes (foregår på engelsk)

[Mer informasjon](#) [Hendelse på Facebook](#)

Philip Ball er forfatter, og har skrevet en rekke artikler og bøker om et bredt spekter vitenskapelige fenomener og emner, mellom dem kosmologi, fremtidens molekylærbiologi, fysikkens plass i Nazi-Tyskland, og ulike koblinger mellom kunst og vitenskap. Han var redaktør for Nature i mer enn tjue år. Invisible: The Dangerous Allure of the Unseen rommer den første omfattende undersøkelsen av rollen usynligheten har spilt gjennom kulturhistorien.

Øyvind Vågnes er forfatter, redaktør og forsker. Nylige utgivelser inkluderer romanen Sone Z (2014), Den dokumentariske teikneserien (2014), og Zaprudered: The Kennedy Assassination Film in Visual Culture (2011).

Workshop: Hvordan søke ERC Consolidator Grant

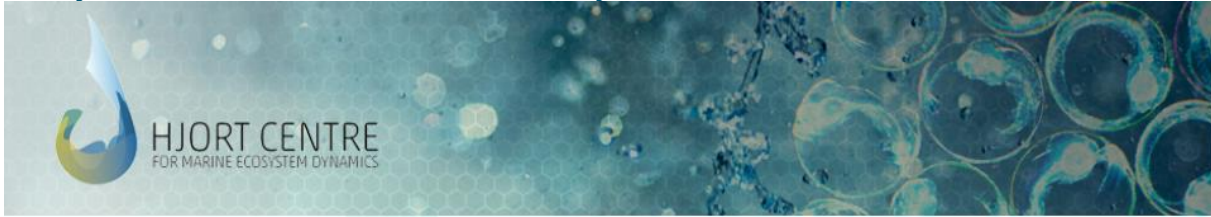
NFR og UiO arrangerer workshop for forskere ved norske institusjoner som planlegger å søke ERC Consolidator Grant. Workshopen vil bli ledet av Mette Skraastad fra [Yellow Research](#).

Sted: Helga Engs hus, aud 3, Blindern, UiO

Dato: 02.12.2015

[Mer informasjon](#) og [påmelding](#)

UavHjort Seminar + food and drinks Thursday November 26

Next Thursday 26/11 at 14.15 at the IMR canteen, we will arrange another UavHjort seminar where two speakers go head to head over a hotly debated topic. This time the topic is fisheries – induced evolution. Mikko Heino will argue that fisheries induced evolution has not only occurred in commercially exploited populations, but should also be included in management plans. Daniel Howell will argue that there are many reasons to be cautious in regards to this topic.

We hope for a passionate and constructive debate and hope to see as many as possible of you there. [Read more](#)

Frokostseminar: Jordvernets stilling i Norge

Matsatsingen ved NMBU inviterer til jordvernseminar i anledning FNs internasjonale jordår og den internasjonale jorddagen. [Les mer](#)

Sted: Vitenparken på Campus Ås

Dato: 04.12.2015; 08.00-10.00

Påmeldingsfrist: 02.12.2015

Lynkurs i Office - nytt ekstrakurs 18. desember kl.9-12

For å dekke etterspørselen etter lynkurs i Office i Bergen er det satt opp enda et kurs 18. desember kl.9-12. [Mer informasjon.](#)

NYE ARTIKLER

***A full listing of BIO's ISI publications can be found on BIO's internal web pages. [Click here](#)

Folkvord A, Vollset KW, Catalan IA (2015) Differences in growth and survival between cod *Gadus morhua* and herring *Clupea harengus* early stages co-reared at variable prey concentrations. *Journal of Fish Biology* 87:1176-1190 <http://dx.doi.org/10.1111/jfb.12783>

Ross JL, Ivanova ES, **Hatteland BA**, Brurberg MB, Haukeland S. (2015) Survey of nematodes associated with terrestrial slugs in Norway. *Journal of Helminthology*, available on CJO2015. <http://dx.doi.org/10.1017/S0022149X15000784>.